

Kõik noored karskuslipu alla!

Olin pisikene poisijupp, kui külastas meid üks veider ja inetu mees. Ta nägu oli punane, tursunud ja kaetud armidega, nina sinakas. Seljas räbalais riided, jalas katkised saapad. Tundsin vastumeelsust, hirmu, kuid ka uudishimu.

Minu kärsitule küsimusele — kes oli võõras mees? — vastas isa, et see oli viinaohver. Ja isa (mu isa sündis a. 1834; tol ajal oli tal aastaid ligi 60 juba turjal) jutustas:

«Olin palju aastaid suviti puusepaks, talviti aga vooimehepoisiks oma onu juures. Onu oli Tartu suurem vooimees — hobuseid oli tal paarikümne ümber. Oli mõnus mees, korralik ja kaine. Tal oli neli poega: üks neist uppus maimukesena supelvanni, kolm aga sirsusid meesteks.

Nii sageli seletas uhkusega nende ema: «Ühest pojast saab kirikuõpetaja, teisest tohter, kolmandast aga advokaat — jõudu ju meil koolitamiseks jätkub.» Oli poistel nuppugi: pääsesid gümnaasiumi, õppimine läks korralikult. Tol ajal õppisid gümnaasiumis «sakste» lapsed. Maainimeste pojad olid kui valged varesed hulgas. Et saksa poistega sammu pidada, et «matsi» nime lunastada, ei olnud ema kitsi poiste taskurahadega. Poisid hakkasid salaja jooma juba koolipingil, kuid hiljem lõbusate korporantidena õppisid nad selle ameti üsna selgeks.

Ja edasi.

Edasi läks raudset rada: tohtrist poeg lämbus kõrtsis viina kätte. Ema närbus südamevalust. Advokaadist poeg põletas isalt päritud maja ja iseenese — viinauimas. Onneks oli isa juba surnud, pojad oleksid olnud talle vaid kirstunaelteks. Praegu käis siin ta «kirikuõpetajast» poeg, olevat kõrtsides kuulus «kõhurääkijana». — Viin on vali isand, ei tema halasta.» Nii lõpetas isa. Kuulsin pea, et viimanegi poeg oli surnud maantee kraavis — viinasurma.

Minu noored sõbrad, te küsite: milleks nii õudne lugu? Vastan: ometi on see lookene elust enesest. Kel silmad on näha, see nähku: lugematuis teisendites kordub see — eile, täna ja homme, kuni alkohol troonil püsib. Lugege ajalehist õnnetusi ja kuritöid: kakelused, tapmised, abieludraamad, autoõnnetused jne. Nende taustal irvitab pea alati teile vastu Kuningas Alkoholi armutu lõust.

Oli õnn veeta oma noorusaastad — maailmavaate kujunemise aastad — Tartus, meie rahvusmõtte küpsemise ääsi-tule ääres. Mõtlen aastaid 1905—1914. Tartu oli siis meie rahvusliku elektri keskjaamaks. Peamiselt siin algatati ülemaalsed ettevõtted.

Karskuskongressid olid siis muude rahvuslike ürituste hulgas vägagi tähtsal kohal: siia sõitsid kokku Eesti paremad. Tuliselt arutasid siin mehed — ent sekka löid ka naised — kuidas võidelda rahva vaenlastega Eesti parema tuleviku pärast. Võlgnen nende eeskujule, nende sütitavale soojusele palju tänu. Ehk kärsite teiegi, minu noored, hetkeks kuulatada mõnda neist.

Villem Reiman (1861—1917): «Alkohol tuli sõbra näol kui arstirohi ja eluvesi meie maale. Nüüd tahab ta meilt riisuda meie varanduse, meie aja, meie tervise, meie majarahu, meie omaste õnne, meie noorsoo elupuhtuse, meie usu. Meie ei tohi mitte alkoholi rüüstamist ja riisumist rahulikuult pealt vaadata, kui meile meie väike rahvas armas ja elu kallis on.»

Peeter Põld (1878—1930): «Ei ole vähematki kahtlust: alkohol viib meid alla. Ta vajutab oma kidunemise pitsati ka järeltulevale põlvele: see omandab ühes meie kehalise nõrkusega meie kõlblise lõtvuse ja vaimlise jõuetuse — ja kirub elu, millest ta rõõmu peaks tundma.»

Oskar Kallas (s. 1868): «Ära sina joo teiste, «nõrkade» pärast, st. nende pärast, kellele alkoholi tarvitamine hukatuseks võib olla.»

Mihkel Martna (1860—1934): «Viinajoomine on üks halvemaid rahvaste kombeist ja harjumusist, mida milgi kombel ei peaks maksude sissetulekuallikaks tehtama, nagu see meil on.»

Jaani Tõnisson (s. 1868): «Alkoholivaba kultuuriinimesena areneda, tervet tõugu rahvast arenemas näha, — see on loomuliku inimese seisukoht . . . Kui meie rõõmsa ja elurõõmsa karskuse oma sihiks seame, siis ei tule karsklaste ridadesse mitte üksi need, kes iseäralise eluvaate ja idealismi pärast sinna kistakse, vaid tulevad kõik lihtsa elusunni pärast. Siis läheb see hulk luues ja uut sünnitades ilusamale tulevikuks vastu, kui seda iganes omaks võib nimetada alkoholi-kultuuri ühiskond.»

* * *

Praegu oleme üllatavalt rikkad. Oleme vabanenud võõrast ikkest, oleme pärisperemehed oma kodus. Meie kõik armastame oma kodu. Meie kõik igatseme, et meie kodu

oleks ilus ja puhas. Mis oleks olnud loomulik, endast-mõistetavam, kui et vabad eestlased oleksid pühkinud puh-taks Vaba Eesti räpasest kõrtsikultuurist, et nad oleksid toi-minud sama otsustavalt kui talitas Suur Kalilealane templi puhastamisel rahavahetajatest.

Meie — vabad eestlased — ei ole seda teinud. Vastu-pidi meie karskusliikuminegi ei ole suutnud jääda püsima eesti elu keskkoha niivõrt, nagu ta oli enne maailmasõda. See on kurb tõsiasi. Mispärast on see nii?

Küsimus on ulatuslikum kui vastamisvõimalused. Olgu osutatud vaid lahemamissuunda. Pidime looma kogemusteta omariikluse. Meie riiklik organiseerimine, kohaste vormide otsimine neelas hiiglaenergia. Karskuskünni juurest asusid meie kodumaa paremad pojad riiklikule organiseerimisele. Ka rahva tähelepanu koondus peamiselt sellele. Nüüd on riiklik hoone püstitatud. Teda tuleb sisustada väärika sisuga. Karskusküsimus kuulub aga olulisemate riigielu sisustamise probleemide hulka. «Võitlus joomise vastu on võitlus inim-soo suurima ohu vastu. Seda võitlust vajab hädapärast ka eesti rahvas.» (Nii kirjutab kindral-major A. Tõnisson alles 28. XI 1936.). Raudse paratamatusega dikteerib seda meie rahvusriiklik loogika. Tõepoolest üks varise-savijalgse kolos-sina iga demokraatia, rahvavalitsus, kui kiduneb ja hävib «demos», rahvas, ise.

Ent — karskusliikumine tungib jällegi eesti elu keskkoha, karskusliikumine peab sammuma tõusurada. Teie noored tulete kõik kaasa!

Kuhu? Kus on lõppjaam? Kuna jõuame pärale?

Ei homme, ega tuna-tuna homme! Ikka edasi. Lumiste kõrguste poole. Kaugemale, kõrgemale!

Sest karskusliikumine ei piirdu alkoholivastase liikumi-sega. Karskusvõitlus on igavene võitlus, on inimese võitlus iseenesega, võitlus kõige madalaga, nagu nilbus, toorus, laiskus, väiklus, õiglusetus jne., kõikide pahedega, mille nimi leegion, võitlus kõrgete rahvuslik-riiklikkude, usulis-eetiliste ja teiste tähiste suunas.

Siin on karskusvõitluse ammutamatu positiivne sisu.

Teie, noored, olete sündinud «kuninga poegadena» — vabas Eestis. Meie, «orjadena» sündinud, püüame elektriga valgustada Eestit. Teie tooge tähed taevast ja valgustage nendega kõik eesti kodud, kõikide eestlaste südamed.

«Las tööle kiirustab igamees ja tegude põllule ruttab. Me künname uuesti sõotide pinda, me külvame lootust ka vanade rinda, sest tõuskem nüüd, vabad ja noored!» (G. Suits).

Juhan Tork.

Eesti Noorsoo Karskusliidu esimees.

Eesti Noorsoo Karskusliit

on karske ja üldse idealistlikult ellu suhtuva noorpõlve kesk-organisatsiooniks. Tema liikmeks võivad olla kõik noorsoo karskus- ja karskuse alusel seisvad organisatsioonid (org. loetakse karskuse alusel seisvaks, kui ta oma ruumides ja oma ametlikel ettevõtetel ei luba alkoholilisi jooke tarvitada ja jõe kohaselt osa võtab alkoholivastasest võitlusest, kõigilt oma üksikliikmeilt karskust nõudmata). Uue põhikirja järgi (võeti vastu 9. noorsoo karskuskongressil Rakveres 5. jaan. 1937) võivad noored kuni 20. elua-ni ka üksikult liitu kuuluda. Liidu tegevuskavva kuuluvad peale otsese karskusselgitustöö kõik noorsoo (eriti silmas pidades keskkooli- ja gümnaasiumi-noorsugu) huvialad. Nii näit. on Liidu juures tegevust alga-mas järgmised harrastusringid:

Kirjanduse harrastusring: dr. A. Annisti, prof. A. Orase, mag. Ed. Laugaste j. t. juhtimisel.

Kodumaa tundmaõppinise harrastusring: dr. A. Luha, dr. O. Liivi, dir. F. Linnuse j. t. juhtimisel.

Kõneoskuse harrastusring: õpet. K. Adra, õigusteadl. P. Vihalema j. t. juhtimisel.

Muusika harrastusring: A. Lätte, Enn Võrgu, V. Kliimandi j. t. juhtimisel.

Alkoholismivastase võitluse harrastusring: L. Laja, E. Kupja, O. Ibiuse, H. Marga, A. Laidsoo j. t. juhtimisel.

Juurde loomisel on **tehnika, kehakultuuri, tulundus-tegevuse** j. t. harrastusringid.

Harrastusringide ülesandeks on noorsoo isetegevust vastavatel aladel juhtida, selleks org-idele ja üksikisikutele juha-tusi ning ergutust pakkudes. Harrastusringi liikmeks võib astuda iga noor, kes vastava ala vastu huvi tunneb. Liikmed jagunevad vastavalt oma võimistele algajateks, eda-sijõudnuteks ja teenetega liikmeiks.

Liidu väljaandel ilmub 14. aastat noorsoo isetege-vuse, enesekasvatuse ja elureformi ajakiri «Kevadik» (tellitav igast postiasutisest; tellimishind kalendri-aastas — 6 numbrit 75 senti; Liidu liikmetele 50 senti).

Kõik karsknsmeelsed koolinoorsooringid E. Noorsoo Karskusliidu liikmeks ¹⁾

Iga vaimsete huvidega noor — mõne E. N. K.-liidu harrastusringi liikmeks!

Igale noorele noorsoo isetegevuse, enesekasvatuse ja elureformi ajakiri «Kevadik»!

EESTI NOORSOO KARSKUSLIIDU JUHATUS.

1) Org-id maksavad Liidule liikmemaksu iga liikme pealt 5 senti aastas mille vastutasuks iga liige saab eriti selleks kirjaatatud raamatu. Org-id, kes võta-vad vastu vähemalt 10 «Kevadiku» aastatellimist, on liikmemaksust vabad. Üksikliik-med maksavad liikmemaksu 50 senti aastas, mille eest nad saavad ka «Kevadiku».